

The scent of Quinces: Selected traditional love song (Miris dunja: Odabrane sevdalinke iz Bosne i Hercegovine), odabrala i prevela Masha Belyavski-Frank, Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Institut za jezik i Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, 2018. 368 str.

Rukopis Mashe Belyavski-Frank pod naslovom *The Scent of Quinces: Selected traditional love song* (Miris dunja: Odabrane tradicijske ljubavne pjesme) predstavlja antologiju usmenoknjiževnih lirskih oblika za koje se od druge polovine devetnaestog stoljeća na južnoslavenskom jezičkom prostoru ustalio općenit naziv sevdalinka. Bosna i Hercegovina, ali i šire područje Balkana, na kojem se slušala ova reprezentativna bosanska ljubavna pjesma, njegovali su ovu vrstu u svom izvornom obliku. Ipak, ona se postupno ugrađivala i u lirske uratke znanih autora koji su pisali pjesme po uzoru na tradicionalnu vrstu. Među najpoznatijima su Osman Đikić, Aleksa Šantić i Safvet-beg Bašagić, a nakon spomenutih, nastavak tradicije sevdalinke nosili su istovremeno interpretatori, pisci i kompozitori, poput Zaima Imamovića, koji su pjevajući ovu popularnu pjesmu uvijek bili spremni posavremeniti njen sveprisutni duh, a da se pritom previše ne odmaknu od njene melopoetske originalnosti.

Koristeći srazmjerno širok raspon izvora, Belyavski-Frank odlučila se da u svoju antologiju uvrsti i izvornu (koju je pronašla u dostupnim rukopisima ili pak sekundarnim izvorima), ali i onu koja je nastala po uzoru na originalnu usmenoknjiževnu vrstu, a koja se zbog svoje poetske vrijednosti svrstala u red omiljenih i široko prihvaćenih sevdalinki (npr. *Ah, meraka* Rade Jovanovića). Prednost Mashine zbirke u odnosu na druge slične antologije leži u činjenici da je sakupila građu iz mnoštva različitih izvora sa šireg područja Balkana. Pjesme jesu bosanskohercegovačkog porijekla, ali zbog činjenice da se određene zbirke čuvaju u Zagrebu, poput rukopisa Muharema Kurtagića i Safvet-bega Bašagića, ili u Beogradu, poput rukopisne zbirke koju je načinio Osman Đikić, Mashin istraživački posao podrazumijevao je širi geografski prostor od same Bosne, domovine ovih pjesama. Izuzetan istraživački trud stekao se u zbirci od 136 pjesama, koje su pronađene u različitim izvorima – od rukopisnih zbirki, do objavljenih antologija i različitih pojedinačnih novinskih ili audiopojavlivanja ovih pjesama. Budući da je značajan dio pjesničke građe pronašla u izvorima koje čuva Biblioteka Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, Masha se u prvom redu, u proslavu svoje knjige, zahvalila čuvarima ovoga blaga, kao i susretljivom osoblju muzeja koje ju je opsluživalo.

Belyavski-Frank kreće od uvodnih napomena koje se odnose na izgovor određenih glasova kao i karakteristične leksike u bosanskom jeziku, na osnovu čega vidimo da je knjiga orijentirana publici engleskog govornog područja. Samim tim postaje jasno zašto su određeni metodološki postupci usmjereni na krug čitalaca koji ne moraju biti upućeni u šira znanja o južnoslavenskoj usmenoj lirici.

Pjesme su razvrstane prema tematici koju tretiraju (ašikovanje, behar, gradovi, brak, ljubavna čežnja, sevdah) bez zalaženja u književnoteorijsku analizu pojedinih primjera, pri čemu se tek daju naznake folklorističkog kuta sagledavanja. Sličan pristup koristila je i američka etnologinja i folkloristkinja Yvonne R. Lockwood, koja je u dvogodišnjem razdoblju između 1966. i 1968. vršila istraživanja u selima na području gornjeg toka rijeke Vrbas, u okolini Bugojna, o čemu je objavila etnološko-folklorističku studiju pod naslovom *Text and context, folksong in a Bosnian Muslim village*.

U Mashinoj antologiji pojašnjene su folklorističke značajke određenih fenomena vezanih za područje u kojem su sevdalinke nastajale, poput ašik pendžera, zlatoveza te simbola voća i cvijeća u uvriježenim narodnim vjerovanjima, što predstavlja korisno osvježenje u odnosu na dosadašnje slične preglede. Etnografska studija, koja podrazumijeva istraživanje kulturnog konteksta u kojem se sevdalinka ostvarivala, čini poseban doprinos ovom izboru.

Odabrane fotografije koje su priložene uz antologiju također su odraz dragocjenog zapažanja autorice. Sam prevod pjesama na engleski ne odaje dojam umjetničkog, nego značenjskog prenosa, ali on u svakom slučaju jeste u službi šire promocije poetske ljepote i njenih struktura u ovim pjesmama i kada je riječ o kulturnom krugu gdje su sevdalinke relativna nepoznanica.